

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K J M É N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **R. K.**, zast. Mgr. Jaroslavem Topolem, advokátem se sídlem Na Zlatnici 301/2, Praha 4, proti žalovanému: **Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje**, se sídlem 30. dubna 1682/24, Ostrava, ve věci ochrany před nezákonným zásahem, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 9. 2018, č. j. 22 A 185/2016 - 68,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba na určení nezákonnosti zásahů žalovaného správního orgánu spatřovaných (i.) ve vynětí řidičského průkazu ze stěžovatelovy peněženky příslušníkem žalovaného, (ii.) v zadržení řidičského průkazu příslušníkem žalovaného.

[2] Podstatou věci je otázka přiměřenosti (zákonnosti) zásahu příslušníka žalovaného spočívajícího ve vynětí řidičského průkazu ze stěžovatelovy peněženky. Došlo k němu v nemocnici, kde byl stěžovatel hospitalizován po dopravní nehodě, kterou způsobil.

[3] Krajský soud rozhodoval o stěžovatelově žalobě již podruhé; jeho první rozsudek byl zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 6. 2018, č. j. 9 As 437/2017 - 46. Nejvyšší správní soud se ztotožnil s krajským soudem v posouzení většiny stěžovatelových námitek, dospěl však k závěru, že nebyl vyřešen spor o to, zda stěžovatel udělil souhlas k vynětí řidičského průkazu z jeho peněženky. Pokud by souhlas udělen byl,

jednalo by se o dobrovolné vyhovění výzvě k vydání řidičského průkazu, v opačném případě by bylo nutné pečlivě zvažovat, zda bylo jednání policisty přiměřené. Krajský soud proto závázal, aby dokazováním vyřešil spornou skutkovou otázku, případně aby zdůvodnil, proč tato okolnost není rozhodná a jednání policisty by bylo přiměřené bez ohledu na souhlas stěžovatele.

[4] Krajský soud v nyní napadeném rozsudku rozvedl důvody, pro které zhodnotil jednání příslušníka žalovaného jako přiměřené v intencích § 11 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Povinnost dbát, aby v důsledku postupu nevznikla stěžovateli bezdůvodná újma, byla dle krajského soudu splněna. Stěžovatel měl odevzdat řidičský průkaz již cca dva roky před tvrzeným zásahem a jeho odnětí proto bylo po právu. Zasahující policista také dbal, aby nevznikla bezdůvodná újma osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena. Stěžovatel v minulosti selhal v povinnosti respektovat veřejný zájem na bezpečnosti silničního provozu, za což mu byl uložen trest, jehož výkon mařil, a ohrožoval tak bezpečnost blíže neurčeného počtu osob. Zásah do práva stěžovatele na soukromí při vyjmutí řidičského průkazu z jeho peněženky nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem, tj. odnětí řidičského průkazu za účelem ochrany veřejného zájmu na bezpečnosti silničního provozu a bezpečnosti jeho dalších účastníků.

[5] Pro úplnost se vyjádřil k žalobnímu tvrzení o nevydání potvrzení o zadržení řidičského průkazu a vyhodnotil je jako nepřipadné. Kopie potvrzení vyhotoveného dne 16. 10. 2016 a podepsaného zasahujícím policistou je součástí správního spisu. Potvrzení sice není stěžovatelem podepsáno, obsahuje však vysvětlivku psanou policistou, že stěžovatel se s ohledem na své zranění není schopen vyjádřit a listinu podepsat.

II. Obsah kasační stížnosti

[6] Stěžovatel namítá, že zadržení řidičského průkazu a také jeho vynětí z peněženky bylo nezákonné již proto, že mu o něm nebylo vydáno potvrzení podle § 118b odst. 3 a 6 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů. Toto potvrzení musí splňovat zákonné náležitosti, zejména v něm musí být uvedeny důvody zadržení řidičského průkazu a řidič musí mít možnost se vyjádřit. Potvrzení však stěžovateli vydáno nebylo, nebyly jím sděleny důvody zadržení řidičského průkazu a nemohl se k němu vyjádřit. Potvrzení ve spise bylo vytvořeno až zpětně, stejně jako související úřední záznam. Krajský soud měl provést důkaz výsledkem zdravotní sestry, která by potvrdila, že stěžovateli žádné potvrzení vydáno nebylo.

[7] Dále uvádí, že příslušník žalovaného vůbec neměl pravomoc k vynětí řidičského průkazu z peněženky, pokud mu jej stěžovatel neodevzdal dobrovolně. Postup se řídí § 118b zákona o silničním provozu, který s takovou možností nepočítá. S ohledem na to, že se jedná o speciální úpravu, nelze aplikovat obecnou úpravu v § 34 a § 114 zákona o Policii České republiky.

[8] Tvrdí, že k předložení řidičského průkazu nebyl vyzván, s čímž se krajský soud nevypořádal. Dodává, že měl být vyzván teprve v okamžiku, kdy by nebyl pod vlivem léků a nebyl v šoku z dopravní nehody.

pokračování

[9] Zadržení a vynětí řidičského průkazu z peněženky není dle jeho názoru proporcionální. Není zde spojitost s bezpečností provozu, jak uváděl krajský soud, jde spíše o evidenční zájem a při každé silniční kontrole navíc musí být provedena lustrace řidiče. Nezadržením řidičského průkazu by nevznikla újma na veřejném zájmu, jelikož by jej stěžovatel odevzdal po zlepšení zdravotního stavu. Závěr krajského soudu o maření zákazu řízení je zkratkovitý, protože zákaz mu byl uložen za přestupek spáchaný v červenci 2014 na jeden měsíc a on pouze nevěděl, že si má požádat o navrácení řidičského průkazu.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[10] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, z důvodů, které zákon připouští, a stěžovatel je zastoupen advokátem [§ 102 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)]. Poté přistoupil k přezkumu rozsudku krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil také, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Jak již bylo uvedeno, podstatou věci je posouzení zákonnosti zásahu příslušníka žalovaného spočívajícího ve vynětí řidičského průkazu ze stěžovatelovy peněženky. Došlo k němu za účelem zadržení řidičského průkazu dne 16. 10. 2016 v nemocnici, kam byl stěžovatel převezen po té, co způsobil dopravní nehodu. Vzhledem k tomu, že řidičský průkaz neměl u sebe, příslušník žalovaného si jej vyžádal u zdravotní sestry, která mu jej vydala s peněženkou stěžovatele.

[13] Nejvyšší správní soud již ve svém prvním rozsudku sp. zn. 9 As 437/2017 uvedl, že policista může přistoupit k zadržení řidičského průkazu i přes nesouhlas (odpor) řidiče, je nicméně nutné, aby jím zvolený postup byl přiměřený okolnostem věci.

[14] V nynější věci totiž byl ve hře zásah do stěžovatelova práva na soukromí (čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) a požadavek přiměřenosti je základním atributem každého omezení základních práv a svobod. Podle čl. 2 odst. 2 Listiny lze státní moc v České republice jakožto demokratickém právním státě vykonávat pouze na základě, v mezích a způsobem, který stanoví zákon. Článek 4 Listiny pak výslovně stanovuje limity výkonu státní moci spočívající v omezení základních práv a svobod. Podle čl. 4 odst. 4 Listiny musí být při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.

[15] Podle ustálené judikatury Ústavního soudu musí opatření omezující základní práva a svobody projít testem proporcionality. Posouzení proporcionality (v širším smyslu) sestává ze tří kroků. V prvním kroku je posuzována způsobilost konkrétního opatření k naplnění svého účelu (neboli jeho vhodnost), čímž se rozumí, zda je vůbec schopno

dosáhnout sledovaného legitimního cíle, jímž je ochrana jiného základního práva nebo veřejného statku. Dále je zkoumána jeho potřebnost z toho hlediska, zda byl při výběru prostředků použit ten z nich, který je k základnímu právu nejšetrnější. Konečně ve třetím a zároveň posledním kroku je předmětem posouzení jeho proporcionalita v užším smyslu, tedy zda újma na základním právu není nepřiměřená ve vazbě na zamýšlený cíl. To znamená, že opatření omezující základní lidská práva a svobody nesmějí, jde-li o kolizi základního práva nebo svobody s veřejným zájmem, svými negativními důsledky převyšovat pozitiva, která představuje veřejný zájem na těchto opatřeních (nález ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 4/94, a na něj navazující judikatura, z poslední doby lze poukázat např. na nález ze dne 20. 2. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 6/17).

[16] Na zákonné úrovni je požadavek přiměřenosti vyjádřen v § 11 zákona o Policii České republiky, dle kterého je policista povinen *a) dbát, aby žádné osobě v důsledku jeho postupu nevznikla bezdůvodná újma, b) dbát, aby jeho rozhodnutím neprovedl úkon nevznikla osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena, bezdůvodná újma, c) postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon, nebo osob nezúčastněných nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem.*

[17] Nejvyšší správní soud dospěl ve shodě s krajským soudem k závěru, že posuzovaný zásah byl přiměřený.

[18] Zásahem byl sledován veřejný zájem na bezpečnosti silničního provozu, což nepochybně je legitimní zájem. Stěžovatel proti tomu namítá, že zadržení řidičského průkazu, za jehož účelem k vynětí řidičského průkazu ze stěžovatelovy peněženky došlo, je v podstatě formálním úkonem s ryze evidenčním významem bez přímého vztahu k bezpečnosti provozu. Tato argumentace však zcela opomíjí, že zákonným důsledkem zadržení řidičského průkazu je podle § 118b odst. 2 zákona o silničním provozu zákaz řízení motorových vozidel, z čehož vyplývá, že jeho účelem je zejména zvýšení bezpečnosti silničního provozu a ochrana jeho účastníků.

[19] Prostředek, který policista zvolil, byl za popsanych skutkových okolností jediný možný. Stěžovatel neměl řidičský průkaz u sebe na nemocničním lůžku a policistovi jej nemohl nebo nechtěl odevzdat, reálně tedy nepřicházela v úvahu jiná možnost, než aby si jej policista vzal sám. Tvrzení stěžovatele, že by nabídl dobrovolné odevzdání řidičského průkazu po zlepšení svého zdravotního stavu, se poprvé objevilo až v nynější kasační stížnosti a soud k němu podle § 109 odst. 5 s. ř. s. nepřihlížel.

[20] Zásah byl i přiměřený v úzkém slova smyslu. Újma na straně stěžovatele byla poměrně malá, protože jediné, k čemu došlo, bylo vynětí řidičského průkazu ze stěžovatelovy peněženky, nikdo neprohledával jeho věci, nebyla provedena prohlídka vozidla nebo dokonce domovní prohlídka. Posuzovaný zásah byl tedy relativně malý. Na druhé straně pak stojí to, že stěžovatel svým jednáním opakovaně zaval obavu, že negativně ovlivňuje bezpečnost silničního provozu. Byl pravomocně uznán vinným z přestupku spočívajícího v překročení nejvyšší dovolené rychlosti mimo obec o více jak 30 km/h, za což mu byl uložen zákaz řízení. K zadržení řidičského průkazu došlo v návaznosti na nikoli nezávažnou dopravní nehodu, kterou stěžovatel způsobil a byl při ní zraněn: v levotočivé zatáčce vjel vlivem rychlosti do protisměru, dostal smyk, vyjel za levý okraj komunikace, vyrazil z uložení směrový sloupek, vjel do levého silničního

pokračování

příkopu, tam se s vozidlem převrátil, vozidlo bylo vymršťeno do lesního porostu a narazilo do stromu. Zájem na tom, aby stěžovatel (alespoň dočasně) neřídil motorová vozidla a byla tak chráněna bezpečnost provozu, tedy byl naopak důvodný.

[21] Zbývající kasační námitky nebyly přípustné.

[22] U námitek týkajících se nevydání potvrzení o zadržení řidičského průkazu je tomu tak především proto, že je stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem, ač tak nepochybně mohl učinit (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). V žalobě byla jediná prostá věta vztahující se k odnětí řidičského průkazu (vynětí z peněženky), a sice že stěžovateli nebylo vystaveno potvrzení a již z tohoto důvodu se jedná o nezákonný zásah. Komplexní argumentaci, která je shrnuta v bodě [6] tohoto rozsudku, poprvé prezentoval až ve své druhé kasační stížnosti, navíc se vztahuje zejména k zadržení řidičského průkazu, nikoli k jeho vynětí z peněženky.

[23] Pro úplnost lze dodat, že na žalobní tvrzení, dle kterého stěžovatel neobdržel potvrzení o zadržení řidičského průkazu, krajský soud v nyní napadeném rozsudku adekvátně reagoval. Uvedl, že ve spise se nachází kopie tohoto potvrzení z 16. 10. 2016, které sice stěžovatel nepodepsal, ale v potvrzení je vysvětleno, že to nebylo možné s ohledem na jeho zdravotní stav, což stěžovatel v kasační stížnosti relevantně nezpochybnil. Zmínka, dle které snad potvrzení mělo být vystaveno zpětně, byla poprvé uvedena v nynější kasační stížnosti, byť se tak mohlo stát již v řízení před krajským soudem. I tato námitka je tedy nepřipustná podle § 104 odst. 4 s. ř. s.

[24] Podle stejného ustanovení je nepřipustná námitka, že stěžovatel nemařil výkon rozhodnutí o uložení zákazu řízení motorových vozidel, tedy že během zákazu řízení skutečně neřídil.

[25] Problematikou aplikace § 114 zákona o Policii České republiky se Nejvyšší správní soud zabýval již ve svém předchozím rozsudku a přisvědčil závěrům krajského soudu. Argumentace shrnutá v bodě [7] tohoto rozsudku je proto nepřipustná podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. Nad rámec nutného Nejvyšší správní soud dodává, že námitka, dle které vůbec nemělo být postupováno podle zákona o Policii České republiky, ale pouze podle silničního zákona, je ryze účelová; v předchozí kasační stížnosti se stěžovatel naopak domáhal toho, aby bylo postupováno podle § 34 zákona o Policii České republiky.

[26] Námitky ohledně absence výzvy k předložení řidičského průkazu jsou taktéž nepřipustné podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s., neboť nynější kasační stížnost je opakovaná a závazný právní názor v předchozím rozsudku Nejvyššího správního soudu se jich netýká (v první kasační stížnosti nebyly namítány).

IV. Závěr a náklady řízení

[27] Nejvyšší správní soud kasačním námitkám nepřisvědčil a neshledal ani vadu, ke které by musel přihlídnout z úřední povinnosti, kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s.

[28] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. července 2019

JUDr. Radan Malík
předseda senátu